

12 ta' Marzu, 1954.

Imballef :—

L-Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Victor Tonna Barthet ne. versus Ronald Pace ne.

Nolegg — Polza tal-Kariku — Gurisdizzjoni.

*Patt li bik il-partijiet jistekmu, bejn żewġ tribunali, wiehed ta' Mal-
ca u iehor ta' pajjiż iehor, liema minnhom għandu jiekru konjiz-*

zjoni tal-kwistjoni, *suppost* li jkun hemm bżonn ta' juriżta l-Qorti, huwa validu.

Imma, meta dak il-patt huwa inserit fil-polza tal-kariku, u mhux fil-kuntratt tan-nolegġ, dak il-patt ma jistax jiġi invokat jekk il-kwistjoni tqum, mhux minhabba xi fatt jew att tan-nolegġjant jew tal-kapitan wara l-karikament tal-merkanzija u in eżekuzzjoni tal-polza, imma invece tqum minhabba fatt tan-nolegġjant gabel ma giet karikata l-merkanzija u kwindi gabel ma giet rilaxxjata l-polza tal-kariku, *fatt* rjolatur ta' l-obbligazzjoni assunta mill-istess nolegġjant fil-kuntratt tan-nolegġ.

U' tabilhaqq, il-polza tal-kariku mhix hija waldha mal-kuntratt tan-nolegġ. Il-polza tal-kariku hija l-iskrittura, ir-rieduta, li l-kapitan, b'obligu, jagħti għall-merkanzija karikata, konstatanti l-effettiva karikazzjoni u l-kondizzjonijiet tat-trasport; hija att li għandu haġġa tiegħu propja u awtonoma; u ma tikkostitwix aċċessorju jew *appendiċi* tal-kuntratt tan-nolegġ, kif lanqas ma tippresupponih.

Il-polza tal-kariku tiddifferenzi mill-kuntratt tan-nolegġ kif l-eżekuzzjoni ta' kontratt tiddifferenzi minn sempliċi promessa; b'mod li, meta jkun hemm kontratt tan-nolegġ bil-miktub, hemm bżonn ngwalmart tal-polza; u kwindi, fil-waqt li jista' ma jkunx hemm kontratt tan-nolegġ bil-miktub, mhux possibbli li ma jkunx hemm polza. Fejn hemm kontratt tan-nolegġ bil-miktub, ir-rapporti bejn nolegġjant u nolegġjatur jinsabu regoliati minn dak il-kuntratt; fil-waqt li l-polza tal-kariku tirrigwarda r-rapporti tal-kapitan mal-karikatatur u l-kondizzjonijiet tat-trasport tal-merkanzija mill-karikazzjoni sar-restituzzjoni tagħha.

Għaldaqstant, jekk il-patt deroyanti għall-ġurisdizzjoni tat-tribunal ikun jinsab fil-polza tal-kariku, u l-kwistjoni bejn il-partijiet tqum minhabba xi fatt tan-nolegġjant gabel ma giet karikata l-merkanzija, dak il-patt ma jistax jiġi *invokat*.

Il-Qorti — Rat l-att ta' eżekuzzjoni li bih l-attur nomine, wara li ppremettá illi b'kuntratt ta' nolegġ tat-23 ta' Settembru 1953 il-konvenut obliga ruħu li jgħabbi fuq il-motona-*navi* "Altair" 250 barri, bejn it-8 u t-12 ta' Ottubru ta' dik l-istess sena; u illi l-konvenut naqas mill-obligu tiegħu li jgħabbi dawk il-barrin fiż-żmien stipulat fl-imsemmi kuntratt ta' nolegġ, għabba, invece, il-barrin fit-18 ta' Ottubru

1953, u telaq bihom minn Trieste fid-19 ta' Ottubru ta' dik is-sena; u illi r-ritard ikkaġunali danni; talab, prevji d-dikjarazzjonijiet neċessarji u l-provvedimenti opportuni, illi l-istess konvenut nomine jiġi dikjarat responsabili għad-danni li sofra a kawża tar-ritard fuq imsemmi, li jiġu likwidati f'għudizzju separat. Bl-ispejjeż, kompriżi daww tal-protest tas-16 ta' Ottubru 1953;

Omissis;

Tikkunsidra, dwar l-eċċezzjoni preġudizzjali deklinatorja;

Illi fl-art. 30 tal-"Condizioni di Trasporto" tal-"pöizza di carico" relativa għat-trasport tal-merkanzija fuq indikata fuq il-moto-nave fuq riferita minn Trieste għal Malta (fol. 18 tergo) jingħad illi:— "Tutte le contestazioni alle quali potesse dar luogo l'esecuzione della presente polizza dovranno essere portate davanti alla competente autorità giudiziaria di Genova, alla quale, per stipulazione espressa, è fatta attribuzione di giurisdizione; tanto il caricatore che il destinatario si impegnano di non citare l'armatore, il capitano o l'agente, davanti a nessun' altra autorità giudiziaria, nemmeno in via di appello, in garanzia o nel caso di pluralità di convenuti";

Illi patt bħal dan, illi bojn żewġ tribunali, wiehed ta' Malta u iehor ta' pajjiż iehor, il-partijiet jiftehmu liema minnhom għandu jiehu konjizzjoni tal-kawża, suppost li jkollhom bżonn judixxu l-Qorti, huwa validu, skond il-gurisprudenza tal-Qorti Tagħna; u kwindi, meta jsir dan il-ftehim bejn il-partijiet, dawn huma obligati joqgħodu għalih, u dak il-patt ma jistgħax jiġi riżolut hliet bil-kunsens tat-tnejn;

Illi, però, dan il-patt, fil-każ in diżamina, jinsab fl-imsemmija, polza tal-kafiku, u mhux fil-kuntratt ta' nolegġ riferit fl-att ta' eċċezzjoni, li kopja tiegħu qegħedha fil-fol. 5 tal-proċess; u kwindi dak il-patt ma jistax jiġi nvokat f'din il-kawża, li ma qametx minhabba xi att jew fatt tan-noleġġjant, jew tal-kaptan, wara l-karikament tal-merkanzija u in eżekuzzjoni tal-polza, imma qamet, invece, minhabba l-allegat fatt tan-noleġġjant qabel ma giet karikata l-merkan-

zija, u kwindi qabel ma giet rilaxxjata l-polza, vjolatur ta' l-obligazzjoni mill-istess noleggjant assunta fl-imsemmi kuntratt ta' nolegg, li jghabbi l-merkanzija bejn it-8 u t-12 ta' Ottubru, 1953, salv il-każ ta' forza magġuri;

Il-konvenut nomine jahseb — hekk wera u sostna waqt it-trattazzjoni orali tal-kawża — illi l-polza tal-kariku hija бага wahda mal-kuntratt ta' nolegg, hija parti minnha, anki meta jkun hemm, kif hemm fil-każ preżenti, kuntratt miktub ta' nolegg; u allura huwa jrid illi l-pattijiet kontenuti fil-polza jghoddu wkoll indistintament, naturalment inkwantu applikabili, anki għall-kuntratt ta' nolegg preċedenti, non ostanti li f'dan il-kuntratt ma jkunx ġew stipulati. Dinna n-nozzjoni hija erronea:

U difatti, il-polza tal-kariku hija l-iskrittura, ir-riċevuta, li l-kaptan, b'obligu, jagħti għall-merkanzija karikata, konstatanti l-effettiva karikazzjoni u l-kondizzjonijiet li taħthom għandu jsir it-trasport. Ma tikkostitwix neċessorju jew appendiċi tal-kuntratt ta' nolegg, u lanqas ma tippre-supponieh. Huwa att li għandu hajja tiegħu proprja u awtonoma, u li jestrinseka funzjoni doppja, ġuridika u ekonomika, billi huwa d-dokument kostitattiv u probatorju ta' l-istipulazzjoni tat-trasport, u t-titolu simboliku li jirrappreżenta l-merkanzija. Jadempixxi fit-trasport fuq il-baħar, b'effetti ekonomiċi aktar estenzi, il-funzjonijiet ta' l-hekk imsejha "lettera di vettura" fit-trasport fuq l-art;

Il-polza tal-kariku, immela, tiddifferixxi mill-kuntratt ta' nolegg kif l-eżekuzzjoni tal-kuntratt tiddiferixxi minn sempliċi promessa; għaliex il-kuntratt ta' nolegg huwa pjuttost kuntratt ta' promessa, fil-waqt li l-polza hija l-prova tal-prinċipju ta' eżekuzzjoni ta' dak il-kuntratt, jiġifieri l-prova illi l-bastiment ġie fornit u li n-noleggjatur ikkonsenja l-merkanzija. Għaldaqstant, anki meta jkun hemm kuntratt miktub ta' nolegg, hemm bżonn ugwalment tal-polza, biex jiġi muri li l-merkanzija giet effettivament karikata u konsenjata; u kwindi, fil-waqt li jista' ma jkunx hemm kuntratt ta' nolegg, għaliex għaliġ tista' tissupplixxi l-polza, kif generalment jsir fil-każ ta' trasporti singoli ta' merkanzija, billi din iżzomm il-post ta' l-istess kuntratt ta' nolegg f'dawk il-każijiet kollha, aktar frekwenti, li fihom dak il-kuntratt

ma ghandux neċessarjament skond il-liġi jiġi konkjuż bil-miktub, mhux possibili li ma jkunx hemm il-polza;

Il-kuntratt ta' nolegg, moltri, jiggoverna r-rapporti bejn in-noleggjant u n-noleggjatur; il-polza ghandha rigward biss għar-rapporti tal-kaptan mal-karikatur, u għallhekk il-partijiet intervenjenti għall-kompilazzjoni tal-polza jistgħu jkunu diversi minn dawk li jkunu għamlu l-kuntratt ta' nolegg. Infatti l-kaptan għandu jiffirma lill-karikatur il-poloż tal-kariku anki meta l-karikatur ma jkunx in-noleggjatur u l-kuntratt ta' nolegg ma kienx ġie konkjuż miegħu;

Il-polza tal-kariku hija għallhekk il-prova ta' l-effettiva konvenzjoni, u kwindi tipprova l-kuntratt tan-nolegg li tiegħu hija l-prinċipju ta' l-eżekuzzjoni, u tissostitwixxi dak il-kuntratt in kwantu għall-formalitajiet ta' l-iskrittura: iżda, meta jkun hemm l-iskrittura, il-kuntratt tan-nolegg, huwa dan li jagħmel fidi tal-konvenzjonijiet u ta' l-akkordji intervenuti bejn in-noleggjant u n-noleggjatur. Il-polza, kif għad, tirrigwarda r-rapporti tal-kaptan mal-karikatur, u tiggoverna anki r-rapporti bejn in-noleggjatur u d-destinatarij relatvament għall-kondizzjonijiet tat-trasport u tal-konsenja tal-merkanzija (Pipia, Vol. I, pag. 594-654);

Illi għaldaqshekk, fil-każ preżenti, fejn hemm kuntratt miktub ta' nolegg, ir-rapporti bejn noleggjant u noleggjatur huma regolati minn dak il-kuntratt, mill-pattijiet stipulati f'dak il-kuntratt; il-polza tirrigwarda r-rapporti tal-kaptan mal-karikatur u l-kondizzjonijiet tat-trasport tal-merkanzija mill-karikament sar-restituzzjoni tagħha;

Kif għad, il-patt li bil il-partijiet għażlu t-tribunal ta' Genova ma jfigurax fil-kuntratt ta' nolegg, li minnu harġet l-azzjoni esperita f'dan il-ġudizzju;

Tikkunsidra;

Illi, appuntu għaliex il-polza tal-kariku hu dokument ta' data posterjuri għall-kuntratt ta' nolegg, fl-intendiment li tingħata eżekuzzjoni għall-kuntratt preċedenti, hija tneħhi, kif jgħid il-Professor Ascoli (Codice di Commercio Commentato, Vol. VII, pagina 195), dawk l-ambigwitajiet li każwalment jistgħu jissuċċiedu fil-kuntratt ta' nolegg, u tagħti lok għall-

preżunzjoni li biha l-partijiet ~~teħnu~~ li jidderogaw għal dawk il-kondizzjonijiet speċjali li jkunu ġew enunċjati b'mod divers fil-kuntratt ta' nolegġ; dan, però, naturalment, in rigward ta' dawk il-kondizzjonijiet, ~~enunċjati~~ fil-kuntratt u fil-polza, ~~riferibili~~ għat-trasport mill-mument tal-karikkazzjoni, meta tiġi rilaxxjata l-polza, sar-restituzzjoni tal-merkanzija; u ~~ċer-~~ ta ma jfissirx, kif ċar jidher mill-kontest, li patt fil-polza, mhux enunċjat fil-kuntratt ta' nolegġ, jista' jiġi applikat għall-konvenzjonijiet riżultanti minn dak il-kuntratt, u mhux magħ-
malha fil-polza;

Għall-motivi premessi;

Tirrespingi l-~~ċċċ~~ezzjoni, bl-ispejjeż kontra l-konvenut nomine.
